

7.1.

Følgende kortfattede fremstillings oppgave er å angi de viktigste anker mot det norske etterkrigsoppgjør. Etter som tiden er gått, er kritikken blitt stadig sterkere mens forsvarernes gruppe vesentlig består av de personer som har ansvaret for rettsoppgjørets grunnlag og gjennomføring.

I det følgende brukes følgende betegnelser:

Forsvarerne: De som har tatt ordet til forsvar av "rettsoppgjøret" eller deler av dette.

Angriperne: De som har angrepet "rettsoppgjøret" eller deler av dette.

Majoriteten: De deler av folket som var "på den riktige side" (selv om de i stor utstrekning støttet okkupasjonen).

Minoriteten: De deler av folket som er rammet av etterkrigsoppgjøret (herunder også de rettsforfulgtes familier) selv om de ikke var nazister, og i stor utstrekning uenige i Quislings politik.

Fremstillingen har følgende avsnit:

- A. Det legale grunnlag.
- B. Grunnlovens § 27.
- C. Det solidariske erstattingsansvar.
- D. Lettelsesordningen.
- E. Inhabile dommere.
- F. Foreværet.

15. Krigsreglementet og konvensjonen

1) Foran de norske lovrettskilder står den 4. de Haag-konvention om Landkrigens Love og Sedvæner med det dertil knyttede reglement, av 18/10 1907, ratifisert av Norge ved kgl. resolusjon av 2 sept. 1910 og innført i "Norsk Lovtidende" for 1910, side 479-503, hvorved den ⁹³⁸³er blitt nasjonal rettskilde.

av/ en opstilling på side 579-580 i Lovtidenden for 1910 fremgår, at Norge har tiltrådt konventionen uten forbehold, mens Tyskland tok forbehold ved art. 44 i reglementet.

Krigsreglementet er ~~antakts~~ behandlet hos Hedem s.21 til 31 og i Skjold, "Landesvik", s. 36-43.

Det har vært påstått, at Krigsreglementet ikke lenger var bindende for Norge under okkupasjonen, fordi-etter samme kretsers påstand- Tyskland hadde "overfald" Norge. Herimot hevder minoriteten, at for det første Tysklands besettelse av Norge var folkerettslig berettiget (Derry!) og at måten hvorpå en krig og okkupasjon oppstår ikke avbryter reglementets gyldighet.

Et andet forsøk fra maktavernes side på å komme bort fra den beskyttelse konventionen skulde Vide de rettsforfulgte er påstanden om at den norske interne lovgivning går foran traktatmessige forpliktelser. Herom henvises til Hedem side 45, hvor han citerer en dom av 12 juli 45 i Eidsivating Lagmannsrett. (Rt.1945, s.20) I dommen uttaler lagmann Solem (man kan trygt gå ut fra at de fire lagdommere ikke hadde noe å si) at "det er nemlig sikker norsk rett at de norske myndigheter må bøie sig for en lov selv om den er folkerettsstridig, f. eks. strider mot en traktat. (Lagmann Erik Solem var en av landssvikanordningens fedre.) Påstanden er ikke riktig. Det har alltid vært den norske regjerings standpunkt at traktat går foran norsk lov. Nedskriveren herav erindrer fra sin tjeneste i Utenriksdepartementet, at engang i begynnelsen av dette århundrede- antagelig omkring 1912- vilde de Forenede Staters myndigheter gjøre gjeldende en lov som strød mot en bestemmelse i vår handels- og sjofartstraktat med nevnte land av 4 juli 1837. På foranledning av nedskriveren som da bestyrte handelsveilsen, prosederte Utenriksdepartementet overfor den amerikanske regjering og fikk behold.

... trikk er å bruke mot ... prinsipp, men den direkte ... prinsipp. ... rilig ... bestemmelse om anvendelsen av ovenstående regler ... ved de i folkets ... unntagelser". ... regjer ... vil ... Videre sier § 12 direkte, at "Norsk straffelov finder, for såvidt intet andet anbragt er, særlig er bestemt eller ved overenskomst med fremmed stat vedtaget, anvendelse på handlinger som er foretagne i riget".

Vi citerer også Professor Hagerups kommentar til str.lovens § 14: "Her ved siktes først og fremst til de folkerettslige regler om ekstraterritorialitet.....Men dernest omfatter paragrafen også de tilfælde hvor en handling, der frembyder de i straffeloven fremhevede mærker, efter folkeretten er rettsmessig, jfr. f.eks flere av de i 3de kapitel nevnte forbrydelser, hvor imidlertid i selve de specielle bud ved ordet "rettsstridig" er taget særligt forbehold i nevnte retning."

2) Av de norske Grundlov av 17 mai 1914 fremhever vi i sin almindelighet dens bestemmelser om maktfordelingen. En rekke bestemmelser, som er git til beskyttelse av borgerne mot vilkårlig rettspleie, er krenket ved rettsoppgjøret. Det gjelder bestemmelser som fælder sammen med flere av av de "menneskerettigheter" som er vedtatt av F.F. , således § 97 om at ingen lov må gis tilbakevirkende kraft, § 104 om at jord-og boeslod ikke kan forbyttes.

3) Straffelovgivningingen fra tid a før okkupasjonen/: Se Skeie "Landsvik" s.2-5.

De av Sk ie opprignede §§ må suppleres med følgende:

Den borgerlige straffelovs §86, andet led som mange jurister, således den schweiziske professor Waldkirch (Bern) mener har analogisk anvendelse under okkupasjon. §12 og 14 er nevnt foren. § 56 hvor str ved samvirken straffen "kan nedsettes under det for handlingen bestemte lovsall og til en mildere straffert for deres vedkommende, hvis medvirken har vært av ringe betydning i forhold til de andre". Videre i §12 om straf for undøttelse av å hindre viss større forbrytelse derunder er nevnt i straffelovens §§86 og 87, og 112 om straf for til. a. medvirking til en oppbrytning eller tillegges led til iværksattelse av strafforhandling. Disse §§ har betydning til for bedømmelse av det spørsmål, om "de gode nordmenn" under okkupasjonens

1) De lovformige anordningene som ble vedtatt av Stortinget frem-
 tidigvis, og som ble vedtatt av Stortinget, og som medvirket flere
 medlemmer av Stortinget til å uttale seg om og vil uttale seg
 om i senere tid.

2) De lovformige anordningene som ble vedtatt av Stortinget i 1947 og
 1948, og som ble vedtatt av Stortinget, og som medvirket flere
 medlemmer av Stortinget til å uttale seg om og vil uttale seg
 om i senere tid. De forskjellige gjerningene
 innhold og forlikhet, og de tilsvarende straffer må sammen-
 lignes, hvilket gir en pekevidå som viser hvad lovkommissio-
 nen har ment. Eksempelvis vil man finde, at den § 37, som
 i Dag rups kommentarutgave har av skriften "i krigstid fer-
 lige handlinger", bare gir helt eller fengsel i indtil 4
 år for de der nevnte temmelig stygge forbrytelser. Er det
 da sandsynlig, at § 36 med helt eller fengsel i fra tre år
indtil på livstid har siktet på det helt passive medlemskap
 i et anerkjent politisk parti?

3) "Lovgivningen" så høi. De såkalt provisoriske an-
 ordninger av eksilregjeringen i London. Se Skie "Landssvik"
 s. 5-19:

Minoritetens opfatning er:

a. "Elverumsfuldmakten" har ikke det innhold som eksil-
 regjeringen senere tillot den. Se herom Skie "Landssvik"
 s. 20-27 o Hødem s. 9-21. Betingelsen for Kongens anordnings-
 myndighet efter Gr.Lovens § 17, er at Stortinget er "opløst".
 Men det var her ikke tilfellet, derfor erklært Presidenten
 at Stortinget bare bekræftet "den generelle adgang" til å gi
 provisoriske anordninger i den tid da Stortinget ikke er
 samlet.

b. Der blev ikke votert over "fuldmakten", som derfor
 ikke har nogen rettsgyldighet.

c. Skie side 27: "Selv om Stortinget ved en lovforme-
 lig votering klart hadde tilkjendegitt at kongen skulde ha
 en ubegrenset lovgivningsmyndighet, ville en sådan beslutning
 ikke hatt noen rettsgyldighet. Stortinget kan ikke på denne
 måte opheve grunnlovens § 17 og dermed det prinsipielle i
 konstitusjonens maktfordeling.

d. "Adrett" kan ikke påberopes som grunnlag for de pro-
 visoriske anordninger fra London. Se skie side 27-29. Skie
 har siden fått innhold av Stortinget. Se Innst. 3.1 (1947)
 "Tilfrelse til Stortinget om den lov om straff og økonomisk
 endringer for landssvikere". Faktisk vaden erklærer at når det
 gjeldt de mest rikelig uttalte anordninger og straffespenner
 hadde lovformet fra tiden der kongen var fullt ut brukbart/
 og fullt ut av uttalelse og oppgjør. Nevndemannen at det
 hadde vært likt å gjøre det utvilsomt og for rettsoppgjøret

Denne lovforordningen er utdelt til alle de norske soldater som er tilbake i Norge, og som har gjort seg skyldige i landssvik. Den er utdelt til alle de norske soldater som har gjort seg skyldige i landssvik, og som har gjort seg skyldige i økonomiske ansvar i landssviket (Landssvikloven).

Denne lovforordningen er utdelt til alle de norske soldater som er tilbake i Norge, og som har gjort seg skyldige i landssvik, og som har gjort seg skyldige i økonomiske ansvar i landssviket (Landssvikloven).

Str. lovens § 87: Det gjelder både Landssvikloven og Landssvikloven, et og i stor utstrækning allerede i formidlingen, og endnu mer ved rettspraksis, har fått tilbakevirkende kraft i strid med konstitusjonen og menneskerettighetene. Minoriteten godtar ikke dette, og uttrykker sin aversjon ved å erklære seg forklæret, som går ut på at Landssvikloven er "formildende" og derfor kan anvendes på handlinger før den blev kundgjort. Gjennomgående i Landssviklovens § 87, punkt 1 og 2 går nemlig ikke inn under straffelovens § 86, og det samme gjelder i stor utstrækning det tredje punkt.

Vi er her ved en av de vesentligste anker ved "rettsoppgjøret": at titusener av passive medlemmer av NS blev straffet etter str.lovens § 86. Minoriteten og en vektig kritikk fra majoriteten benekter at medlemskapet i NS er straffbart etter § 86. Jeg henviser til

Jon Skeie "Landssvik" det. 26 juli 1945, s. 35-36 hvor han skriver: "Det blir således domstolens oppgave å avgjøre om en påtalt handling kan straffes etter bestemmelsene i den almindelige straffelov (eller den militære straffelov,

N.A. Adv. Gerhard Holm: De passive NS-medlemmer og rettsoppgjøret, -foredrag holdt 13 des. 45 i den norske kriminalistforening,

Dr. Juris C. Astrup Hoel: Artikkel i Norsk Sakererblad 19/6 45 side 32-37, inntatt i Innst. S.nr. 341-1951 s. 660-663,

(disse tre av flertallet)

Dr. jur. Gustav Smøll: Patriotisme og Landssvik, 217-224 n. fl. re. et dr.

(medal var passivt medlem av NS.)

De tre førstnevnte skrifttore skrev før det lange hjemmelovet de gjensjonsdokument var blitt kjent.